

TEGELASED:

Mäeotsa Peeter Pini, vana talunik	Aleks. Randvair
Anne, tema naine	{ Mari Möldre Albina kausi
Maie, nende tütar	Laine Mesikäpp
Jüts, nende poeg	Laine Kuulma
Erastu Enn, Maie kosilane	Puut Tarmo
Männiku Märt, noor mulk	Rudolf Naude
Kure Aadu, valla kasak	Ants Jõgi
Vallakirjutaja	Harald Meisis
Veski Mann	Astrid Lepa
Saare Tiin	Benita Ohi
Lohu Tiina	Feliõtia Vinkel
Tõistire Piret	Regina Berg
Vaariku Viin	Lidia Tall
Madis, Mäeotsa sulane	Aug. Mihklissoo
Sauna-Mais	Bernhard Lülle
Noormees talgulistest hulgast	Vello Viisimaa
Teine noormees talgulistest hulgast	Edgar Vilba
Noormees laulukoorist	Ulo Papp

Talgulisi, hingesante, ja kohaliku laulukoori lauljaid — mängivad „Estonia“ draamaõpperühma õpilased

Tegevuse kohal: Lääne-Tartumaa

Tegevuse aeg: 1870. a. hilissuvi ja sügis.

Saatesõna

Lydia Koidula näitekirjanikuna.

Kuigi Lydia Koidula näitekirjanikuna ei saavutanud neid kõrgusi milledegi ta tõsisis ühirkuna, tuleb teda siiski hinnata, kui eesti teatri loojat ja eesti algupärase näitekirjanikuse rajajat.

Koidula dramatoodang koosneb neljast teosest. Esimene neist oli Th. Körneri ühevaatuselise külajandi „Der Vetter aus Bremen“ järgi eesti oludele mugandatud naljamäng „Saaremaa onu poeg“. Teos tuli 24. ja 25. juunil 1870. a. Tartus „Vanemuise“ viie aasta kestuse juubelil Koidula enda juhtimisel ettekandele ja sellest ajast hakkame arvama eesti teatri ajalugu. „Saaremaa onupoeg“ oli ühtlasi esimene trükitud näidend eesti keeles!

1870. a. mihklipäeval mängiti „Vanemuises“ Koidula teist lavateost „Maret ja Miina ehk kosjakased“, mis oli J. V. Jannseni tõlkejutu „Naabritütrede“ dramatiseering. Teos on säilinud käsikirjas, on lõplikult viimistlemata ega oma kuigi suurt väärtust.

1871. a. 3. ja 4. juunil nägi „Vanemuises“ esmakordselt rambivalgust Koidula kolmas lavateos „Säärane mulk ehk sada vaka tangusoola“, mis oma ahestikult oli algupärane ja millest peale hakkame lugema eesti algupärase näitekirjanduse ajalugu.

Koidula neljas näidend „Kosjaviinad ehk kuidas Tapiku pere laulu pidule tuli“, mis antorit valmis 1880. a. Kroonlinnas, on alal hoidunud ainult käsikirjas ja ei oma erilist väärtust.

„Säärase mulgi“ olemusest.

„Säärane mulk ehk sada vaka tangusoola“ inimus esimeses trükkis a. 1872. järgmisedi trükkid on aastast 1884, 1924 ja 1944. Kahe viimases väljaandes on teos redigeeritud praegusse kirjakeelde.

„Säärase mulgi“ aine lähtekohaks on 1861. a. „Perno Postimehes“ J. V. Jannseni redaktisioonis ilmunud anekdoodiline sõnum ühe talumehe äpardusest ajalehes avaldatud kaubahindade väärastõrjumise tõttu. Et sellest pisitõlgast kolmevaatuselise näidendi aineks ei jätkunud, on Koidula näidendisse toonud tangude võlguvõimise fakti ja selle sidunud rumala talumehe labadusega, anda oma tütar naiseks kurkavalale kosilasele juhul, kui kasulik tangu-operatsioon sooritatud.

Mis aga „Säärase mulgi“ väärtust eriti tõstab, on asjaolu, et Koidula selles näidendis näeb sotsiaalselt vastutulu mulkide ja tartumaa-laste vahel talude pärisositu ajal. Tartlased nimelt kõhkleid talude